

Załącznik VII - Projekt 4: Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski

OPIS PROJEKTU

1. Projekt był współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach osi priorytetowej V, działanie 5.3 dotyczące opracowania planów ochrony.

2. Beneficjentem projektu jest Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ)¹. Instytucja ta jest państwową jednostką budżetową zarządzaną przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska², mianowanego przez premiera. Do podstawowych zadań GDOŚ należą:

- wykonywanie zadań związanych z siecią Natura 2000 - opracowywanie projektu listy obszarów, nadzorowanie funkcjonowania tych obszarów i prowadzenie ewidencji, składanie raportów i notyfikacji do Komisji Europejskiej,
- sporządzanie projektu krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz programu działań,
- opracowywanie programów ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- prowadzenie centralnego rejestru form ochrony przyrody.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska powołuje i odwołuje 16 regionalnych dyrektorów ochrony środowiska wykonujących swoje zadania na obszarach poszczególnych województw. Pełni on także funkcję organu wyższego stopnia w stosunku do regionalnych organów ochrony środowiska.

3. "Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski" jest największym projektem realizowanym w ramach osi priorytetowej V POIiŚ. Projekt nie został wybrany w drodze konkursu, ale został wstępnie wybrany i umieszczony na liście indywidualnych projektów³ uważanych przez polskie władze za projekty niezbędne do osiągnięcia celów programów operacyjnych.

4. Skontrolowany projekt jest w toku realizacji. Okres kwalifikowalności, który według początkowej umowy o dofinansowanie miał trwać od października 2009 r. do

¹ Urząd ten, jako państwowa jednostka budżetowa, powstał na mocy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.). Zob. art. 121-122: http://www.gdos.gov.pl/Articles/view/2827/About_GDEP

² http://www.gdos.gov.pl/Articles/view/2827/About_GDEP

³ Lista projektów indywidualnych:
http://www.mrr.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie/Projekty_kluczowe/Documents/20090130_Lista_projektow_indywidualnych_POIiS.pdf

września 2013 r., został przedłużony do kwietnia 2014 r. Planowany początkowo łączny koszt projektu w wysokości 25 mln PLN (6,25 mln euro⁴) zwiększył się do 29 mln PLN (7,25 mln euro).

5. Projekt dotyczy opracowania planów zadań ochronnych dla 72% z łącznej liczby obszarów Natura 2000 istniejących w Polsce w momencie składania wniosku o dofinansowanie. Dla pozostałych 28% obszarów Natura 2000 plany zadań ochronnych zostaną przygotowane w inny sposób bądź nie są one konieczne, gdyż ochrona środowiska naturalnego na tych obszarach jest ujęta w planach ochrony dla parków narodowych lub rezerwatów przyrody.

USTALENIA WSTĘPNE DOTYCZĄCE PROJEKTU

B. Czy projekty w sposób skuteczny i trwały prowadzą do zatrzymania utraty różnorodności biologicznej?

B.1. Czy projekt został wybrany w taki sposób, aby przyczynić się do zmniejszania utraty różnorodności biologicznej?

B.1.1. Czy projekt został wybrany na podstawie priorytetów oceny potrzeb/planu działań określonych na poziomie unijnym, krajowym lub regionalnym?

Normy

6. Proces wyboru powinien być oparty na określonych priorytetach. Aby projekt został wybrany, musi spełnić określone w tym procesie kryteria. Cel nadrzędny i ogólne cele projektu powinny być spójne ze strategiami/planami regionalnymi, krajową lub unijną strategią w zakresie różnorodności biologicznej i je wspierać.

Stan faktyczny

7. Wniosek o dofinansowanie został oceniony w ramach procedury dotyczącej projektów indywidualnych, która została określona w części 3 Instrukcji Wykonawczej Instytucji Wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Procedura wyboru zastosowana przez CKPŚ, w tym ocena formalna i merytoryczna, była oparta na standardowych listach sprawdzających i kryteriach wyboru określonych przez Komitet Monitorujący POLiŚ⁶.

8. Odpowiedzi udzielone w listach sprawdzających⁶ potwierdziły spójność projektu z POLiŚ oraz strategiczny charakter tej inwestycji. We wniosku o dofinansowanie (pkt F1) beneficjent zadeklarował, że opracowanie planów zadań ochronnych

⁴ Na potrzeby niniejszego dokumentu przeliczenia walut dokonano na podstawie tego samego kursu wymiany: 1 euro = 4 PLN.

⁵

http://www.pois.gov.pl/Dokumenty/ZmianyWDokumentach/Strony/Nowa_wersja_uszczegolowienie_zal_2_POIS_130509.aspx

⁶ Zob. lista sprawdzająca (ocena formalna), pytania 7 i 8.

bezpośrednio wypełnia wymogi określone w art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa⁷.

9. Na podstawie łącznej liczby punktów - 70 - uzyskanych na etapie oceny merytorycznej I stopnia, które stanowiły 84,3%⁸ maksymalnej liczby punktów (83 pkt), a także pozytywnych rezultatów oceny formalnej oraz oceny merytorycznej II stopnia, projekt został zatwierdzony do współfinansowania z EFRR.

Wnioski

10. Projekt został wybrany w trybie indywidualnym, opartym na określonych kryteriach obejmujących zgodność z celami osi priorytetowej V oraz krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi.

B.1.2. Czy proces wyboru gwarantuje, że projekt jest zadowalający pod względem trwałości?

Normy

11. Projekty powinny być od początku zaplanowane w taki sposób, by ich rezultaty mogły być trwałe. Proces wyboru powinien obejmować kryteria dotyczące trwałości (np. stabilną strukturę prawną, ochronę fizyczną, zapewnione finansowanie w przyszłości), a projekt powinien spełniać te kryteria.

Stan faktyczny

12. Trwałość projektu była przedmiotem oceny ze strony CKPŚ na podstawie wniosku o dofinansowanie oraz dołączonego do niego planu realizacji przedsięwzięcia. Plan realizacji przedsięwzięcia obejmuje pkt 4.7, który dotyczy trwałości.

13. Lista sprawdzająca CKPŚ do oceny merytorycznej II stopnia wniosku o dofinansowanie obejmuje szereg pytań (kryterium 4) dotyczących tego aspektu inwestycji.

14. Projekt nie generuje dochodów. Zgodnie z umową o dofinansowanie podpisaną między CKPŚ a GDOS (§16) beneficjent zobowiązuje się do zapewnienia trwałości projektu w okresie 5 lat od daty zakończenia realizacji projektu pod rygorem zwrotu środków.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa stanowi skodyfikowaną wersję dyrektywy 79/409/EWG ze zmianami.

⁸ Według załącznika 2 do "Szczegółowego opisu priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko" (zob. pkt 55 tego dokumentu) "dla zapewnienia wysokiej jakości projektów wybieranych w trybie indywidualnym minimalna liczba punktów (próg), uzyskanie którego kwalifikuje projekt do dalszej oceny nie może być niższy niż 60% maksymalnej liczby punktów".

Wnioski

15. Jednym z kryteriów ujętych w liście sprawdzającej do oceny wniosku o dofinansowanie oraz warunkiem otrzymania dofinansowania jest trwałość projektu.

B.I.3. Czy proces wyboru gwarantuje, że rezultaty projektów są wymierne?

Normy

16. W odniesieniu do projektu należy określić jasne cele oraz wskaźniki pozwalające ocenić, czy cele zostały osiągnięte. Kryteria wyboru powinny gwarantować, że współfinansowane są jedynie te projekty, które spełniają te wymogi.

Stan faktyczny

17. Umowa o dofinansowanie po zmianach obejmuje 6 "wskaźników"⁹ produktu określonych w celu monitorowania realizacji projektu. Są to: "Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie siedlisk, zbiorowisk roślinnych lub gatunków" - 1, "Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie obszarów Natura 2000" - 1, "Liczba opracowanych planów ochrony" - 370, "Liczba opracowanych dokumentacji dla planów zadań ochronnych" - 406, "Baza planów" - 1 i "Funkcjonujący panel internetowy" - 1.

18. Początkowa umowa obejmowała także następujące wskaźniki: "Osoby uczestniczące w imprezach masowych" – 35 000, "Warsztaty w obszarach" – 1 196, "Centralne warsztaty dla planistów" - 4, "Wytyczne do Sporządzania Planów Zadań Ochronny" - 1, "Standardowe zestawy wskaźników stanu ochrony" - 99, "Broszura "Jak możesz uczestniczyć w planowaniu ochrony Twojego obszaru Natura 2000" – 16 000, "Strona internetowa" - 1 oraz wskaźniki dotyczące czasu pracy przewidzianego na zarządzanie projektem i funkcje doradcze. Według wyjaśnień GDOŚ, w wyniku zmiany umowy o dofinansowanie wskaźniki te zostały przeniesione z załącznika 7 do umowy o dofinansowanie, dotyczącego wskaźników, do załącznika 4 dotyczącego harmonogramu realizacji projektu i są realizowane w ramach projektu.

---

⁹ Produkt oznacza to, co wyprodukowano lub osiągnięto w ramach środków przyznanych na interwencję. Rezultat odnosi się do stopnia osiągnięcia celów interwencji. Oddziaływanie odnosi się do długoterminowych skutków społeczno-ekonomicznych, zauważalnych po pewnym czasie od zakończenia interwencji.

19. Dla projektu określono następujące cele i "wskaźniki rezultatu":

Cele i wskaźniki	
Cele (we wniosku o dofinansowanie)	Wskaźniki rezultatu (w umowie o dofinansowanie)
<p>Cel główny:</p> <p>1. Stworzenie podstaw do skutecznej ochrony dla 406 obszarów Natura 2000 przez opracowanie dla nich wysokiej jakości planów zadań ochronnych zapewniających zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony - przy jednoczesnym stworzeniu warunków społecznych umożliwiających i ułatwiających wdrożenie tych planów w życie.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>2. Sporządzenie planów zadań ochronnych dla 406 obszarów Natura 2000, ustalających, na podstawie niezbędnego rozpoznania i zgodnie z podstawami naukowymi, działania prowadzące do zachowania lub odtworzenia właściwego stanu przedmiotów ochrony.</p> <p>3. Zapewnienie osobom i podmiotom, których współdziałanie w ochronie obszaru Natura 2000 jest niezbędne lub pożądane, doświadczenia w procesie planowania obszaru Natura 2000, przekładającego się na poprawę zrozumienia i akceptacji tej ochrony.</p> <p>4. Zapewnienie wszystkim zainteresowanym uczciwej możliwości konsultowania powstających planów zadań ochronnych na poszczególnych etapach ich powstawania.</p> <p>5. Wykształcenie grupy wysoko wykwalifikowanych i doświadczonych "planistów Natury 2000", wzmacniające zasoby ludzkie do realizacji nadzoru nad obszarami Natura 2000 w przyszłości.</p>	<p>1. Powierzchnia obszarów sieci Natura 2000, dla których opracowano plany ochrony/plany zadań ochronnych: 4,3 mln ha.</p> <p>2. Liczba osób, które uzyskają doświadczenie w planowaniu ochrony obszaru Natura 2000 - 500.</p> <p>3. Liczba obszarów, dla których umożliwiono konsultacje społeczne za pomocą panelu: 370 (+/- 10%).</p> <p>4. Liczba osób, które zdobędą doświadczenie koordynowania procesu planistycznego i zarazem przeszkolonych w cyklu warsztatów dla planistów: 100.</p>

20. Lista sprawdzająca stosowana do oceny merytorycznej II stopnia projektów indywidualnych obejmuje kryterium bezpośrednio dotyczące wskaźników proponowanych dla projektu. Kryterium nr 4 odnosi się do trwałości projektu i obejmuje następujące pytania dotyczące jakości wskaźników produktu i rezultatu:

- Czy zaproponowane wskaźniki produktu, w pełni odzwierciedlają efekty rzeczowe projektu?
- Czy zaproponowane wskaźniki rezultatu w pełni odzwierciedlają efekty ekologiczne projektu?

- Czy wskaźniki produktu i rezultatu są mierzalne i będą mogły być zweryfikowane w sposób obiektywny najpóźniej w momencie przedłożenia sprawozdania końcowego z realizacji projektu (jeżeli nie - konieczność uzupełnienia/ocena negatywna)?

Na wszystkie te pytania w karcie oceny udzielono twierdzących odpowiedzi. Niemniej jednak kontrolerzy poczynili dwa ustalenia:

- a) Cel nr 4 na liście przedstawionej w pkt 19 "Zapewnienie wszystkim zainteresowanym uczciwej możliwości konsultowania powstających planów zadań ochronnych na poszczególnych etapach ich powstawania" nie ma odpowiadającego mu wskaźnika rezultatu zapewniającego informacje, czy i w jakim stopniu ten cel został osiągnięty.
- b) Wskaźniki rezultatu ustanowione dla projektu nie odzwierciedlają jakościowego aspektu niektórych celów przedstawionych w pkt 19, np. "wysokiej jakości planów zadań ochronnych" w celu nr 1, "poprawy zrozumienia i akceptacji tej ochrony" w celu nr 3 oraz "grupy wysoko wykwalifikowanych i doświadczonych planistów" w celu nr 5.

Wnioski

21. Skontrolowany projekt ma pięć celów odnoszących się do opracowania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, które odzwierciedlają faktyczny rodzaj inwestycji.

22. Kryteria wyboru obejmowały weryfikację, czy wskaźniki produktu i rezultatu są mierzalne. Kryteria te jednak nie wymagają spójności między celami projektu a wskaźnikami rezultatu.

B.II. Czy projekt jest realizowany zgodnie z planem?

B.II.1. Czy uzyskano planowane produkty?

Normy

23. Działania powinny zostać zrealizowane zgodnie z zapisami umów. Inwestycje powinny istnieć fizycznie i funkcjonować w zamierzonym celu.

Stan faktyczny

24. Projekt jest w toku realizacji. Według informacji przedstawionych w ostatnim wniosku o płatność za pierwszy kwartał 2013 r. dokumentację dla planów zadań ochronnych przygotowano w 48,77% (198 z planowanych 406), natomiast zaakceptowano 2,43% planów zadań ochronnych (9 z 370). Ponadto funkcjonuje panel internetowy, który został wykorzystany do celów konsultacji w przypadku 10 planów zadań ochronnych.

25. Na koniec pierwszego kwartału 2013 r. realizacja projektu pod względem finansowym była na poziomie 49,31%.

Wnioski

26. Na trzy i pół roku po rozpoczęciu projektu opracowano prawie połowę dokumentacji dla planów zadań ochronnych. Realizacja finansowa na poziomie 49,31% odpowiada postępom w opracowywaniu dokumentacji.

B.II.2. Czy przestrzegano budżetu i harmonogramu?

Normy

27. Projekt powinien zostać zrealizowany zgodnie z założonym budżetem i harmonogramem.

Stan faktyczny

28. W piśmie z dnia 8 marca 2012 r. beneficjent projektu (GDOŚ) poinformował Instytucję Wdrażającą (CKPŚ), że środki na opracowanie planów zadań ochronnych są niewystarczające z powodu:

- a) wzrostu z 0% do 23% podatku VAT na usługi związane z opracowaniem planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000,
- b) wpłynięcia ofert na opracowanie planów zadań ochronnych znacznie przekraczających planowany budżet.

Beneficjent zaproponował zwiększenie budżetu projektu o 6 mln PLN (1,5 mln euro), w tym wzrost o 4,5 mln PLN (1,125 mln euro) wynikający ze zmiany podatku VAT.

29. Planowany początkowo łączny koszt projektu w wysokości 25 mln PLN (6,25 mln euro) został w grudniu 2012 r. zwiększony do 29 mln PLN (7,25 mln euro) na mocy aneksu 4 do umowy o dofinansowanie.

30. W piśmie z dnia 30 sierpnia 2012 r. beneficjent zwrócił się do CKPŚ o przedłużenie okresu kwalifikowalności wydatków o 7 miesięcy do kwietnia 2014 r. z powodu trudności z wyborem wykonawców w ramach unijnych procedur udzielania zamówień, związanych z brakiem zainteresowania potencjalnych ekspertów oraz zbyt ograniczonymi środkami finansowymi, które GDOŚ mogła zaoferować.

31. Sytuacja ta spowodowała zmianę koncepcji projektu. Z uwagi na problemy z zatrudnieniem zewnętrznych ekspertów do opracowania projektów planów zadań ochronnych (zob. także pkt 30), beneficjent postanowił opracować większość tych planów za pomocą własnych zasobów, głównie pracowników regionalnych dyrekcji ochrony środowiska. Według informacji otrzymanych przez kontrolerów na spotkaniu z przedstawicielami GDOŚ w Warszawie powierzenie regionalnym dyrekcjom opracowania dokumentacji wszystkich planów zadań ochronnych nie wiązało się z zatrudnieniem dodatkowych pracowników.

32. W rezultacie okres kwalifikowalności planowany w początkowej umowie o dofinansowanie na październik 2009 r. - wrzesień 2013 r. został przedłużony do

kwietnia 2014 r. na mocy aneksu 4 do umowy o dofinansowanie, który podpisano w grudniu 2012 r.

Wnioski

33. Z przyczyn niezależnych od beneficjenta budżet zwiększono o 4 mln PLN (1 mln euro), a okres kwalifikowalności przedłużono o siedem miesięcy.

B.III. Czy projekt przynosi oczekiwane rezultaty?

B.III.1. Czy projekt spełnia swoje początkowe założenia pod względem zapobiegania utracie różnorodności biologicznej?

Normy

34. Projekt powinien osiągnąć określone cele szczegółowe oraz cele ogólne w ramach strategii/planów regionalnych, strategii krajowej lub unijnej dotyczącej różnorodności biologicznej.

Stan faktyczny

35. Projekt ma charakter strategiczny, jeżeli chodzi o ochronę różnorodności biologicznej w przyszłości. Plany zadań ochronnych dla różnych regionów Polski muszą zostać zaakceptowane, aby można było podjąć spójne działania na rzecz zwalczania utraty różnorodności biologicznej. Dotychczas zaakceptowano jedynie 2,43% planów zadań ochronnych (zob. pkt 24-25).

Wnioski

36. Zakończenie opracowywania wszystkich 406 planów zadań ochronnych do końca projektu, tj. kwietnia 2014 r., będzie wymagało znacznych starań.

B.III.2. Czy projekt wydaje się trwały?

Normy

37. Korzyści z projektu powinny trwać po ustaniu wsparcia UE. Aby ten warunek został spełniony, np. 1) za projekt powinien odpowiadać ten sam podmiot, 2) utrzymanie i wymiana powinny być zapewnione z innych źródeł finansowania, 3) projekt powinien być dobrze umocowany w lokalnych strukturach, co zapewni poczucie odpowiedzialności ze strony uczestników oraz 4) powinny istnieć duże wsparcie polityczne oraz interakcja między poziomem projektów a poziomem polityki.

Stan faktyczny

38. Zgodnie z Ustawą¹⁰ projekty tych planów są sporządzane przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska (RDOŚ), sprawujące nadzór nad obszarami Natura

¹⁰ Art. 28 ust. 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) <http://www.ekoportal.gov.pl/opencms/opencms/ekoportal/en/Law/BasicLegalActs/>

2000. Plany te są sporządzane przez delegowanych pracowników RDOŚ bądź zlecane w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wykonawcom zewnętrznym, z udziałem "lokalnych grup współpracy", angażujących zainteresowane strony. Dla obszarów Natura 2000 regionalni dyrektorzy ochrony środowiska sporządzają plany zadań ochronnych na okres 10 lat¹¹.

39. Nadzór nad projektem sprawuje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (beneficjent dofinansowania EFRR), która wydała np. szczegółowe wytyczne opracowania planu zadań ochronnych (dokument z dnia 12 grudnia 2012 r.). Zewnętrzni eksperci uczestniczą w realizacji projektu w formie "Zespołu Doradztwa Merytorycznego", który składa się z następujących specjalistów: botanika, entomologa, chiropterologa, ornitologa i planisty. Eksperti ci nie wydają jednak opinii na temat wszystkich projektów planów zadań ochronnych, ale są angażowani jedynie w sytuacji, gdy istnieje uzasadniona potrzeba, na wniosek RDOŚ.

40. Platforma informacyjno-komunikacyjna utworzona na potrzeby projektu jest internetowym narzędziem, które wszystkim zainteresowanym stronom, w tym przedstawicielom społeczności lokalnych, umożliwia przedstawienie opinii w procesie opracowywania i konsultacji planów zadań ochronnych. Beneficjent zamierza używać tej platformy do monitorowania realizacji planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

41. Na wniosek kontrolerów CKPŚ przekazało kopie trzech negatywnych opinii dotyczących planów zadań ochronnych opracowanych przez wykonawcę zewnętrznego na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach. W tych opiniach, z dnia 23 kwietnia 2013 r., jedna z organizacji pozarządowych "Klub Przyrodników"¹², zajmująca się ochroną przyrody i działalnością edukacyjną, bardzo negatywnie oceniła jakość planów zadań ochronnych opracowanych dla trzech obszarów Natura 2000 i udostępnionych do celów konsultacji społecznych. GDOŚ poinformowała kontrolerów, że wykonawcy zewnętrznymi odpowiedzialni za przygotowanie tych planów zadeklarowali, że zostaną one poprawione.

42. GDOŚ wyjaśniła, że aktualnie ponad 300 projektów planów zadań ochronnych jest w przygotowaniu oraz że nie otrzymała ona innych negatywnych opinii na temat jakości tych dokumentów.

Wnioski

43. Kluczowymi czynnikami sprzyjającymi trwałości są powszechna akceptacja oraz wysoka jakość realizowanych planów zadań ochronnych opracowanych w ramach projektu. Zaangażowanie "lokalnych grup współpracy" oraz utworzenie platformy informacyjno-komunikacyjnej powinno w istotny sposób przyczynić się do trwałości projektu, poprzez zwiększenie akceptacji społeczeństwa dla realizowanych planów zadań ochronnych.

¹¹ Art. 25 ust. 5 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

¹² www.kp.org.pl

44. Pomimo sprawowanego przez GDOŚ nadzoru istnieje ryzyko związane z tym, że plany zadań są opracowywane i zatwierdzane przez te same organy, tj. regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. Nie ma obowiązku uzyskania w każdym przypadku pozytywnej opinii zewnętrznych i niezależnych ekspertów co do jakości planów przedstawionych do ostatecznego zatwierdzenia.

45. Dodatkowy czynnik ryzyka jest związany z faktem, że opracowywanie planów zadań ochronnych zostało przejęte przez pracowników regionalnych dyrekcji, bez zatrudnienia dodatkowych pracowników. Może to prowadzić do nadmiernego obciążenia pracą i negatywnie wpłynąć na jakość planów zadań ochronnych lub opóźnić ich opracowywanie.